

10. Тенета Борис. Цю весну... / Борис Тенета // Вільна думка. – 1992. – № 3. – С. 9-10.
11. Чабан М. Закривавлене горло шепоче слова...: [Борис Тенета – жертва “Розстріляного відродження”: 70-річчя Спілки письменників] / М. Чабан // Січеслав. – 2004. – № 1. – С. 130-133.

УДК 821.161.2.0'06-2

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО В ХУДОЖНЬОМУ ОСМИСЛЕННІ О. ДОВЖЕНКА

Троша Н. В., аспірант

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Стаття присвячена дослідженню традицій українського козацтва в літературній творчості О. Довженка. Аналізуються кіноповісті “Щорс”, “Тарас Бульба”, “Україна в огні”, а також драматична поема “Потомки запорожців”.

Ключові слова: українське козацтво, запорожці, історія, традиції.

Троша Н. В. УКРАИНСКОЕ КАЗАЧЕСТВО В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ОСМЫСЛЕНИИ А. ДОВЖЕНКО / Глуховский НПУ им. А. Довженко, Украина.

Статья посвящена исследованию традиций украинского казачества в литературном творчестве А. Довженко. Анализируются киноповести “Щорс”, “Тарас Бульба”, “Украина в огне”, а также драматическая поэма “Потомки запорожцев”.

Ключевые слова: украинское казачество, запорожцы, история, традиции.

Trosha N. V. THE UKRAINIAN COSSACKS ARE IN ARTISTIC COMPREHENSION OF A. DOVZHENKO / GNPU the name after A. Dovzhenko, Ukrain.

The article is devoted research of traditions of Ukrainian the cossacks in literary creation of O. Dovzhenko. Such movie-essays of artist are analysed, as “Schors”, “Taras Bul'ba”, “Ukraine afire”, and also dramatic poem “Descendants of the Zaporozhian cossacks”.

Key words: Ukrainian the cossacks, Zaporozhian cossacks, history, traditions.

Ім'я О. Довженка асоціюється передусім із його кінематографічною й письменницькою діяльністю, що, зважаючи на його неабиякі успіхи в цих царинах, є цілком логічним. А між тим митець був ще й справжнім знавцем історії. Історичні ремінісценції можна віднайти в багатьох його художніх творах, не говорячи вже про “Щоденник”. Про зв'язок творчості О. Довженка з історичним матеріалом пише, зокрема, О. Бабишкін. “Не раз наголошуючи на тому, що сучасне лежить на шляху з минулого в майбутнє, – зазначає дослідник, – він закликав з належною повагою і турботою ставитися до визначних надбань нашого народу в минулому” [7, с. 8].

Чи не найулюбленішою в митця була тема українського козацтва, що в його літературному доробку є, по суті, наскрізною. Це до певної міри знайшло своє відображення в кіноповістях “Щорс”, “Тарас Бульба”, “Україна в огні”, а також драматичній поемі “Потомки запорожців”.

Отже, метою нашої статті є висвітлення традицій українського козацтва в літературній творчості О. Довженка.

Історична тематика, зокрема козаччина, була близькою для митця. Адже сам він родом із козацького краю – Сіверщини. Як стверджував дослідник його творчості С. Коба, за переказами, предки Довженків були козаками і ще десь у середині XVIII століття прибули до Сосниці з Полтавщини [3, с. 12]. Розрісшись, рід розділився на кілька сімейств. Саме в одній із таких родин на хуторі В'юнище (тепер у межах міста *Сосниця Чернігівської області*) і народився 1894 року О. Довженко. Про козацьке походження Довженків свідчить запис того року в метричній книзі Соборно-Троїцької церкви: “Рождение: 29 августа; крещение: 30 августа; звание, имя и фамилия родителей и какого вероисповедания: сосницкий казак Петр Семенович Довженко и законная жена его Дария Ермолаевна...” [8, с. 17].

О. Довженко в “Автобіографії” так говорить про своє походження: “Народився я 30 серпня 1894 року на околиці невеликого повітового містечка Сосниці на Чернігівщині, що звалось

В'юнище, в родині хлібороба Петра Семеновича Довженка, який належав до козацького, як на ті часи, стану“ [7, с. 11].

Уперше про Сосницю згадується в літописі 1234 року, але місто існувало, звичайно, задовго до цієї дати. Давню історію цієї місцевості описує С. Плачинда в біографічному романі “Олександр Довженко” [8, с. 14]. Про козацьке минуле Сосниці свідчить той факт, що в 1648 році, коли настали смутні часи навали загарбників, “сосничани одностайно відгукнулися на заклик Богдана Хмельницького й рішуче стали на шлях боротьби за своє визволення з-під шляхетського рабства” [8, с. 15]. Найвідважнішим та найхоробрішим із них виявився Яків Скидан, про якого ходили легенди по всій Україні.

Існує припущення, що відважний український лицар Яків Скидан став прототипом Тараса Бульби. М. Гоголь вчився в Ніжині на Чернігівщині й міг чути легенди й перекази про відважного сосничанина [8, с. 15]. Цілком природно, що Скидан потрапив і в Довженкові твори. Зокрема, найкращі якості козацького ватажка знайшли своє відображення в образі головного героя п'єси “Потомки запорожців” Петра Скидана.

Залишив свій слід в історії України й інший Довженків земляк – сосницький сотник Нужний, який прославився мужністю та відвагою в період народно-визвольної війни XVII століття. Сосничани завжди шанували пам'ять своїх уславлених пращурів, пишались ними. Народні пісні й думи, легенди і перекази, розповіді й співи кобзарів та лірників глибоко запали в поетичну душу юнака, спонукали до фантазії і творчості.

Неабияке значення мало й те, що тривалий час О. Довженкові випало жити в Глухові – останній гетьманській столиці. Місто, як відомо, має давню й багату козацьку історію, сформовані віками традиції. Навчаючись у місцевому вчительському інституті, майбутній кінорежисер і письменник захоплювався красою старовинного українського міста, цікавився його минулим. А дізнаватися було про що. Адже глухівчани з XIII століття були в центрі суспільно-політичного життя. У другій половині XIII та в XIV століттях Глухів був центром Глухівського князівства. Мешканці міста брали активну участь у селянській війні під орудою Болотникова. Під час визвольної боротьби українського народу 1648-1654 років вони, як і сосничани, одностайно підтримали Богдана Хмельницького та селянських повстанців. З середини XVII століття Глухів – сотенне місто Ніжинського полку. З 1708 року – резиденція гетьманів Лівобережної України. На відомій Глухівській раді 1750 року козацька старшина обрала останнім гетьманом України Кирила Розумовського.

У той час на молодого О. Довженка справила велике враження не лише історія Глухова, а й архітектура міста, зокрема будівлі в стилі українського бароко, церква святого Миколая, що, до речі, є точною копією храму на Запорізькій Січі, та Троїцький собор XVIII століття [8, с. 58].

Тож цілком природно, що О. Довженко, який зростав у козацькій родині на землі з міцними козацькими традиціями, а потім навчався у місті зі славетним козацьким минулим, часто порушував у своїй літературній, кінематографічній та публіцистичній творчості тему українського козацтва.

Уперше до змалювання образу українського козацтва письменник звертається у 1935 році під час написання кіноповісті “Щорс”. І хоча цей твір довелося писати на замовлення Сталіна, дотримуючись вимог часу, однак митець все ж таки намагається щонайбільше дізнатися про відповідну історичну епоху, визначити суть історичних подій. З цією метою, як зазначає у своїй монографії “Життєпис Олександра Довженка” І. Семенчук, режисер збирає листи-спогади бійців, найближчих соратників легендарного начдива, занотовує спогади його брата Григорія. Жоден щорсівець, із яким удалося поспілкуватись письменнику, не залишився поза увагою. Так назбиралося 59 папок історичного матеріалу. Інша річ, що Довженко був затиснутий у вузькі ідеологічні рамки і змушений був писати не те, чого хотіла його душа, а з огляду на комуністичну цензуру. Тому й вийшов образ українських козаків не зовсім привабливим ззовні. Єдине, що гріло душу письменника, – це можливість відтворення національної вдачі українців, їхнього побуту, зневагу до смерті й невмирущий оптимізм, що передавався з покоління в покоління.

“Щорсу” я віддав весь свій життєвий досвід, – напише згодом Довженко в “Автобіографії”. – Всі знання, набуті за дванадцять років роботи, знайшли в цьому фільмі своє повне

відображення. Я робив його з любов'ю і великим напруженням всіх своїх сил, як пам'ятник народу. <...> Я хотів бути гідним народу” [7, с. 22].

Зв'язок Довженкового твору з фольклором не є випадковим, адже постать Щорса оспівана народом у піснях, думках, поезіях. Використання фольклорних елементів у кіноповісті спонукає до думки про спадковість традицій українського народу під час національно-визвольних змагань. Саме завдяки таким ремінісценціям можна відчутти національний характер, що формувався протягом століть.

У творі спостерігається спорідненість головного персонажа з образами народних захисників, оспіваних в народнопоетичній творчості. Проте це лише внутрішні асоціації. Звичайно, О. Довженко розумів, що від нього чекають зображення Щорса як справжнього комуніста, військового нового типу, борця за радянську владу. Тому виразником національної ідеї відкрито виступає не сам Щорс, а його оточення. Перш за все, це командир Таращанського полку Василь Назарович Боженко, який за своєю козацькою вдачею багато в чому нагадує гоголівського Тараса Бульбу.

Як справедливо зазначає І. Рачук, овіяна легендами постать запорожця ніби просвічується в образах Довженкових сучасників [9, с. 70]. Щось подібне твердить у своїй статті “Своєрідність позитивного героя Довженка” і М. Власов. На його думку, образу Боженка властивий дух “козацької вольниці”, колорит якої передається в думках та піснях, що вводить у текст О. Довженко. Для прикладу можна взяти відносини Боженка з бійцями, які називають його не інакше, як за старою козацькою традицією – батько. Командир вчить свого підлеглого Савку нагайкою, але відразу ж наливає йому й чарку “запити” [10, с. 42].

Звертаючись до козацьких традицій, О. Довженко дає таку характеристику своєму герою: “Батько Боженко любив пошану і горілку, а часом міг і нагаєм оперішити. За що? За боягузництво, за недбайливість в революційній бойовій справі. Батько був дужий, горлатий і безмежно хоробрий” [2, т. 1, с. 173]. Саме на засадах патріархальності, поваги до старшого за віком та по чину будувалися стосунки на Січі.

При змалюванні Боженка автор використовує дитячі враження про знайомих йому українських дідів – чесних, добрих людей, працьовитих, простого походження, які свою неосвіченість компенсували природною обдарованістю, народною кмітливістю. Чутлива, безпосередня, ніжна душа Боженка виявляється в епізоді туги за вбитою дружиною. Щорс із командирською мудрістю, щоб хоч якось розрадити “батька” в горі, дарує йому золоту шаблю – гордість справжнього козака. І той оживає, дивлячись на друга заплаканими очима.

Цікавих висновків щодо О. Довженка доходять І. Кошелівець – автор монографії “Олександр Довженко” і Є. Сверстюк – лауреат Національної премії України імені Т. Шевченка. Спираючись на щоденникові записи митця, а також розсекречені таємні документи спецслужб, вони стверджують, що всесвітньовідомий кінорежисер перебував під постійним наглядом НКВС і змушений був приховувати свої істинні думки, а відтак його можна вважати першим дисидентом у Радянському Союзі [6, с. 240].

Не можна не погодитись з І. Кошелівцем і тоді, коли у своїй статті “Про затемнені місця в біографії Олександра Довженка” він зауважує, що автор кіноповісті “Щорс” писав згаданий твір всупереч власним політичним переконанням, оскільки у 1918 році сам активно боровся проти радянської влади у лавах армії Української Народної Республіки [6, с. 188].

За задумом Й. Сталіна О. Довженко мав возвеличити полкового фельдшера на чолі «дивізії головорізів», якими й були насправді богунці. Одне тішило митця – нарешті він вирвався з московського заслання й міг повернутися в рідну Україну.

Це був надто складний період у житті О. Довженка. Боротьба з самим собою давалася важко і врешті-решт призвела до інфаркту, після якого режисерові довелося чотири місяці відновлювати своє здоров'я. У “Щоденнику” є один цікавий запис без дати, який припадає десь на кінець першої половини 1944 року і добре ілюструє емоційний стан автора. У ньому читаємо: “На “Щорсі” я заболів грудною хворобою” [6, с. 108-109]. Більше того, дещо раніше в листі до драматурга В. Вишневецького (від 22 червня 1937 року) О. Довженко скаржиться: “Мне хочется умереть. Я думаю об этом уже месяцы. Я думаю – я начал думать (желать) смерти

весною на 43-м году жизни” [2, с. 336]. Варто нагадати, що саме на цей період припадає початок зйомок кінофільму “Щорс”.

“Я народився для добра й любові”, – свідчить в одній зі своїх нотаток О. Довженко. Звідси його бажання бачити в людях тільки прекрасне й зображувати їх у світлих фарбах. Цій zasadі вірний він і в “Щорсі” [6, с. 106]. Відтак навіть бійців зі щорсівської дивізії митець зміг перетворити на бездоганно позитивних героїв. Хоча письменник все ж таки не втримався і в дещо завуальованій формі висловив своє справжнє ставлення до персонажів кіноповісті. В епізоді, коли щорсівці відпочивають, він натякає: “Не треба їм ні їсти в цей час, ні пити, ні курити, ні зашивати поношений одяг. Не треба звичайних слів, побутових рухів, правдоподібних подробиць. Приберіть геть і всі п'ятаки мідних правд. Залишіть тільки чисте золото правди” [6, с. 106]. В “Автобіографії”, щоправда, О. Довженко вельми позитивно відзивається про свого “Щорса”. Однак з огляду на сказане напрошується думка про чергове вимушене замовчування.

Довженко, звичайно ж, був захоплений роботою. Бо лише захоплена людина могла створити з провінційного фельдшера мудрого політичного мислителя. У кіноповісті він змальовує командира дивізії як народного героя-визволителя, а Петлюру – як зрадника й ворога українського народу. Така невідповідність пояснюється, як уже йшлося, насамперед тим, що твір був написаний на замовлення Й. Сталіна. Генсек особисто стежив за процесом роботи над кіноповістю й фільмом. Відтак автор мав робити те, що від нього вимагали. Справжнього О. Довженка бачимо лише в епізодах, окремих картинах, фразах. Він не міг опиратися режиму, не міг до кінця проявити свій характер. І лише через окремі деталі й фрагменти намагався розкрити правду про історичне минуле свого народу, у тому числі й справжню долю і роль українського козацтва у роки Громадянської війни.

У цій площині не можна не звернути уваги на те, що всього через кілька років О. Довженко знову звертається до козацької теми. І це, мабуть, не випадково. Можна зробити припущення, що в новій своїй роботі він хоче нарешті виплеснути все, що не міг сказати в кіноповісті “Щорс”. Ідеться про кіноповість “Тарас Бульба” (за повістю М. Гоголя), у якій митець волів продемонструвати зв'язок поколінь. Йому не подобалося, що образ запорожця був трансформований у нашій свідомості: стрижена голова з оселедцем, довгі густі вуса, широкі шаровари, жупан, гопак і таке інше. Письменник і режисер прагнув змалювати їх так, аби кожен читач і глядач бачив і відчував генетичний зв'язок із ними, впізнавав у них свого діда чи прадіда. Свій задум автор визначав так: “Необхідно відновити історичну правду. Мені хочеться так показати початок XVII століття, щоб глядачі побачили в запорожцях не стилізовану буйну масу голоти і бузпросвітніх гульвіс, а живих людей, справжніх лицарів, сильних своєю організованістю, беззавітно хоробрих, щедрих і скромних трудівників. Показати, що запорожці були непримиренними до ворогів свого народу” [1, с. 45].

Працюючи над кіносценарієм “Тарас Бульба”, О. Довженко намагався зберегти щонайменші деталі гоголівської повісті. Тому все тут, як у Гоголя: українські широкі степи, річка Дніпро, Запорізька Січ, місячні ночі, козацькі пісні, військові походи, ненависть до ворогів українського народу, патріотизм, незмінний гумор українців, поетична душа і віра у світле майбутнє. Все це додає кіносценарію національного українського колориту, без якого неможливо уявити собі жодного твору митця.

Ще з дитинства М. Гоголь посідав особливе місце в душі О. Довженка. Він зачитувався його творами, займався їх інсценуванням. Особливе місце належало повісті “Тарас Бульба”. Не раз повертався він до гоголівських мотивів у власній творчості, ще не раз обіграв він тему “Тараса Бульби” у своїх кіносценаріях і літературному доробку.

Дати безсмертному Тарасові Бульбі друге життя в іншому мистецькому жанрі – цю мрію Довженко пронесе крізь роки [8, с. 52].

Сценарій “Тарас Бульба” письменник завершив весною 1941 року – напередодні Великої Вітчизняної війни. Передчасна смерть митця не дала здійснити заповітний задум – екранізувати твір. Знімати фільм кінорежисер планував на своїй батьківщині в Сосниці, поблизу річки Десни, що, на його думку, могла б стати найкращими декораціями. Вибір місця зйомки не був випадковим ще й тому, що за місцевими народними переказами, такою ж смертю, як і гоголівський герой, загинув згаданий уже Яків Скидан – сосницький козацький полковник.

Особливо значущою для О. Довженка та й для всієї країни повість стала напередодні війни. Митець прагнув засобами літератури підняти бойовий дух бійців: “Я хочу, щоб слова Тараса, звернені до запорожців перед боєм під Дубно, через століття проникали у свідомість, щоб вони закликали нас, як голос безсмертного народу з його всеперемагаючим духом” [3, с. 120].

Тему українського козацтва продовжує розробляти О. Довженко і у своїй драматичній поемі “Потомки запорожців”, що була створена у 1954 році. Уже сама назва свідчить про зв'язок поколінь. Дійовими особами п'єси є нащадки славетних запорожців, які у XVII – XVIII ст. оселилися в районі дніпровських порогів біля Запоріжжя й боронили Україну від завойовників. Персонажі твору в розмовах постійно згадують про ті часи, намагаючись не посоромити пам'ять своїх пращурів. Про козацьке коріння свідчать і їхні прізвища: Запорожець, Кошовий, Чорнота та інші.

Для кращого розуміння п'єси варто ознайомитися з записами в тому ж таки “Щоденнику”, де вміщені відверті, сповнені страждань роздуми автора над причинами втрати національної пам'яті та національного духу. Саме “Щоденник” допомагає зрозуміти драму, відчутти трагедію митця.

У Довженка завжди панує тема зв'язку часів, одна з основних у його художній індивідуальності. “Треба прагнути до того, – говорив Довженко, – щоб виявити сутність свого народу, його характер, його інтереси, його високі благородні прагнення – все те, що він вніс до світової скарбниці...” [7, с. 102].

Дія п'єси відбувається в селі Низ біля міста Запоріжжя в 1930-32 роках, коли в Україні відбувалась колективізація. Дійовими особами виступають члени правління колгоспу на чолі з його головою Петром Скиданом, а також сім'я останнього, художник Безверхий, письменник Верещака, колгоспники, комсомольці, куркулі й підкуркульники. Деякі з них є прихильниками колгоспу, деякі – противниками, але всі вони є нащадками запорожців.

Яким би складним не був процес становлення нового устрою, українці завжди дбали про нащадків своїх, пишалися своїми пращурами і намагалися не посоромити свій рід. Про це в п'єсі говорить голова колгоспу Скидан: “Аби мій запорозький рід, мої нащадки в комунізмі пишалися моїми навіть помилками, як діти лицарів в старовину пишалися шрами на темних портретах батьків своїх трудних – розбійників і оборонців віри” [2, т. 3, с. 166].

Секретар обкому партії Орацький, аналізуючи тогочасні події в українських селах, говорить: “Безсмертне людство, товаришу мій. І в ньому людина знаходить безсмертя через свої діла” [2, т. 3, с. 171]. Отже, автор наголошує на тому, що кожна людина є творцем історії, і від кожного з нас залежить майбутнє нашої країни.

Оспівувати козацькі традиції продовжує О. Довженко і в інших своїх творах. Наприклад, у кіноповісті “Україна в огні” головний герой і, відповідно, вся його родина носять прізвище Запорожець. Звичайно ж, автор обирає це прізвище для своїх персонажів не випадково. Воно слугує для вираження головної ідеї твору – спадковості поколінь, кровної спорідненості з українським козацтвом, героїчним минулим. Дійові особи кіноповісті – партизани – продовжили традиції запорожців, ставши на захист своєї Вітчизни. Письменник прагнув змалювати долі героїв, що нерозривно пов'язані з долею народу, його ідеалами.

Надалі у своїй кінематографічній творчості О. Довженко час від часу продовжує звертатися до теми козаччини. Зокрема, створюючи фільм “Поєма про море”, він вводить у його канву давні історії, спогади про козаків, пояснюючи їх так: “Земля, про яку йдеться, – це героїчна, легендарна земля Запоріжжя...” [7, с. 213].

Ця ж тема постійно порушується також у статтях і промовах майстра, свідченням чого є його виступ на Народних зборах Західної України, де О. Довженко закликає до воз'єднання українського народу, наводячи приклади з історії. “Згадаємо старі часи, XVII століття, – говорить письменник і режисер. – Згадаємо запорожців, згадаємо козаків, згадаємо їх старшин, згадаємо той кривавий вік, і для нас знову стане ясно, що боротьба українського народу століттями була боротьбою за своє визволення, за визволення від феодального ярма” [1, с. 20].

У статті “Велике товариство” О. Довженко називає запорізьких козаків заступниками українського народу, визволителями, заслоном проти татар і турків. “Запорожці не могли

лишатися байдужими до того, що їх народ був таким безправним та поневоленим” [1, с. 170], – наголошує митець.

Отже, О. Довженко у своїй творчості значну увагу приділяв історичному минулому свого народу. Більше того, його герої є активними творцями історії. Опрацьовуючи тему українського козацтва, автор допомагав мільйонам читачів і глядачів усвідомити невичерпне джерело духовної сили народу, що криється у спадкоємності поколінь, відданості давнім козацьким традиціям. Його літературна спадщина має величезний виховний потенціал, а тому потребує більш досконалого та змістовного вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабишкін О. Олександр Довженко. Бачити завжди зорі / Упоряд. О. К. Бабишкін. – К.: Радянський письменник, 1979. – 233 с.
2. Довженко О. Твори: у 5-ти т. / Олександр Довженко / Упоряд. Ю. Солнцева, приміт. К. Волинського. – К.: Дніпро, 1984. – 362 с.
3. Коба С. Олександр Довженко. Життя і творчість / С. Л. Коба; ред. С. А. Захарова; худ. ред. С. П. Савицький та ін. – К.: Дніпро, 1979. – 195 с.
4. Корнієнко І. Олександр Довженко / І. С. Корнієнко; ред. В. П. Плачинда; худ. ред. В. П. Кузь – К.: Наукова думка, 1978. – 107 с.
5. Куценко М. Сторінки життя і творчості О. П. Довженка / М. В. Куценко. – К.: Дніпро, 1975. – 340 с.
6. Олександр Довженко вчора і сьогодні. Образ дисидента: зб. матеріалів. – Луцьк: ВМА “Терен”, 2007. – 240 с.
7. Олександр Довженко. Збірник спогадів і статей про митця / Упоряд. О. Бабишкін, ред. Л. П. Нагорна. – К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1959. – 250 с.
8. Плачинда С. Олександр Довженко. Біографічний роман / С. П. Плачинда; під заг. ред. Ю. Солнцевої. – К.: Молодь, 1980. – 344 с.
9. Рачук І. Правда і краса / І. А. Рачук. – К.: Мистецтво, 1980. – 124 с.
10. Тарасенко Б. Уроки Александра Довженко: сб. статей / Сост.: Б. Н. Тарасенко, Н. М. Капельгородская. – К.: Мистецтво, 1982. – 219 с.

УДК 821.161.2:82-92

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ Р. ФЕДОРІВА В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЦИСТИКОЗНАВСТВА

Усманова О. В., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет

Дослідження присвячене висвітленню специфіки публіцистичної спадщини Р. Федоріва. Автор статті доводить, що письменник був майстром публіцистичного слова, представив себе в різних жанрах. Найкраще реалізувати творчий потенціал Р. Федоріва вдалося в жанрах нарис, есе, памфлету, статті, в яких відображувалися злободенні питання суспільного життя.

Ключові слова: публіцистика, жанр, журналістика, нарис, есе, памфлет, стаття.

Усманова Е. В. ИНДИВИДУАЛЬНОСТЬ Р. ФЕДОРИВА В КОНТЕКСТЕ ПУБЛИЦИСТИКОВЕДЕНИЯ / ГВУЗ “Запорожский национальный университет”, Украина.

Исследование посвящено анализу специфики публицистического наследия Г. Федорива. Автор статьи доказывает, что писатель был мастером публицистического слова, представил себя в разных жанрах.